

Twórczość dziecka w wieku przedszkolnym (bibliografia w wyborze)

Książki:

1. Arteterapie dla dzieci i młodzieży : muzykoterapia, choreoterapia, terapia sztuką / Thomas Stegemann, Marion Hitzeler, Monica Blotevogel ; przy współpr. Anny Badorrek-Hinkelmann ; słowo wstępne Franz Resch i Michael Schulte-Markwort ; uwagi wstępne Hans-Helmut Decker-Voigt ; przekł. Elżbieta Cieślik. - Gdańsk : Harmonia Universalis, 2015.

Sygnatura: 111610

W niniejszej publikacji kompleksowo wyjaśniono specyfikę rozmaitych metod arteterapeutycznych (muzykoterapia, terapia tańcem, terapia przez sztuki plastyczne), zamieszczono przegląd ogólnych oraz bardziej szczegółowych zaleceń terapeutycznych, a także przedstawiono terapie przez twórczość na tle najnowszych osiągnięć nauki z zakresu historii ewolucji i neurobiologii. Cennym elementem książki jest wnikliwe omówienie poszczególnych kierunków arteterapeutycznych oraz opartych na nich działań praktycznych.

2. Ciekawość świata : o pamięci i twórczości małego dziecka / Kamila Jankowiak-Siuda, Marta Komorowska. - Gdańsk : Wydawnictwo Harmonia, 2010.

Sygnatura: 101669, 101670

3. Dziecko rysuje, maluje, rzeźbi : jak wspomagać rozwój dzieci i młodzieży / Julia Anastazja Sienkiewicz-Wilowska - Gdańsk : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2011.

(Jak Wspomagać)

Sygnatura: 103186

Książka stara się udzielić odpowiedzi na pytania: Jak wspomagać rozwój umiejętności plastycznych dziecka? Jak sztuka może ułatwiać dzieciom radzenie sobie z emocjami i wyrażanie ich? Czego dziecko uczy się poprzez malowanie, rysowanie i rzeźbienie? W jakim wieku dziecko powinno posiadać odpowiednie umiejętności, by prawidłowo się rozwijać? Kiedy stosować terapię sztukami plastycznymi? Adresatami książki są rodzice, nauczyciele plastyki, terapeuci i inne osoby odpowiedzialne za rozwój plastyczny i artystyczny dziecka. Autorka pokazuje, w jaki sposób zainteresować dziecko sztuką, nauczyć odbioru kultury wizualnej i zachęcić je do samodzielnego tworzenia. Części książki przyporządkowane są odpowiednio kolejnym etapom rozwoju młodego człowieka: wiekowi niemowlęcemu, przedszkolnemu, szkolnemu i dorastaniu. W każdym z nich poruszono tematy prawidłowości rozwojowej, aspektów edukacyjnych i zagadnień z zakresu arteterapii. Szczególną uwagę autorka poświęca sposobom, w jaki można zachęcić dzieci do przelania swoich emocji na kartki papieru poprzez rysowanie. Ciekawie ukazuje, w jaki sposób, interpretując prace plastyczne, można rozpoznać, z jakimi problemami w szkole boryka się dziecko, czy nie padło ofiarą przemocy lub wykorzystania, czy może obwinia się za wydarzenia lub wypadki, w których brało udział. Ta książka to źródło ciekawych inspiracji na pracę z dzieckiem, która rozwija jego umiejętności artystyczne.

4. Dzisiaj narysuję... : rozwój plastyczny dziecka / Anna Drewecka. - Gdynia : NOVAE RES - Wydawnictwo Innowacyjne, 2014.

Sygnatura: 108608

Książka przeznaczona jest przede wszystkim dla rodziców, nauczycieli przedszkolnych i szkolnych oraz osób zainteresowanych rozwijaniem i pielęgnowaniem zdolności plastycznych u najmłodszych, kształtowaniem ich talentu, wrażliwości plastycznej oraz estetycznej. Autorka od wielu lat pracuje z dziećmi w przedszkolu. Na podstawie obserwacji, doświadczenia zawodowego, analizy prac swych podopiecznych, a także badań ankietowych przeprowadzonych wśród rodziców wysnuwa wnioski dotyczące kształcenia nie tylko umiejętności rysowania i posługiwania się przyborami plastycznymi, ale także wyrażania emocji poprzez rysunki. Porusza wiele ważnych i ciekawych kwestii: na co zwrócić szczególną uwagę, jak zachęcać dzieci do rysowania i malowania, jak pobudzać je do wyrażania swoich uczuć poprzez prace plastyczne i w końcu - jak interpretować ich prace. Zaznacza też, by nigdy nie krytykować prac dziecka, nie tłamsić jego wyobraźni, nie zniechęcać do podejmowania kolejnych prób w rysunku i w twórczości plastycznej oraz artystycznej. Jak zaznacza w książce: „Dziś wiem, że rysunek dziecka to rozmowa z samym sobą, a także przekazywanie myśli [...]. Jest to właśnie uzewnętrznienie jego emocji, uczuć i zdarzeń. [...] Każdemu dziecku, bez względu na jego wiek, jego rozwój umysłowy i fizyczny należy umożliwić i udostępnić bogaty materiał plastyczny. Nie należy natomiast hamować jego pierwszych nieudolnych prób, ograniczać, niszczyć jego prac, krytykować, ale powinno się pomagać, zachęcać, podziwiać i chwalić za włożony wysiłek. Powinno się rozwijać jego wrażliwość estetyczną i inteligencję”. Książka otrzymała pozytywną opinię Centrum Doradztwa i Edukacji Sukces w Warszawie. Praca ma wartość zwłaszcza dla np. początkujących nauczycieli, by mogli, posiłkując się, próbować analizować rysunki i nie nadinterpretowywać niektórych z nich, bo to oni właściwie będą pierwszymi diagnostami.

5. Jak zostać pisarzem / Simon Cheshire ; ilustracje Kate Pankhurst ; [tłumaczenie Ewa Wojtyra]. - Warszawa : Juka-91, copyright 2017.

Sygnatura: 113647

Jak zostać pisarzem to niezwykle poradnik, który sprawi, że u początkujących pisarzy zaczną płynąć twórcze soki! Od wymyślenia imion zwiariowanych bohaterów, poprzez konstruowanie wciągającej fabuły i zaskakujące zwroty akcji, aż po epickie zakończenia. Kiedy już się uda opanować to wszystko, czytelnicy nie będą chcieli rozstać się z twoją opowieścią. W "Jak zostać pisarzem" znajdziesz mnóstwo przydatnych porad, inspirujących pomysłów i wiele, wiele więcej!

6. Obraz siebie : projekcja twórcza w wytworach plastycznych dzieci przewlekle chorych / Anna Stawecka. - Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2014.

Sygnatura: 108376

Problematyka tej monografii jest rozległa i można ją odnieść do wielu dyscyplin naukowych, począwszy od pedagogiki specjalnej i jej dziedziny szczegółowej, którą jest pedagogika lecznicza, poprzez psychologię rozwojową, osobowości i twórczości, do niezmiernie istotnej dyscypliny, jaką stanowi psychologia zdrowia, zaś tematem, a raczej podmiotem głównym tej pracy jest formowanie osobowości dziecka przewlekle chorego z uwzględnieniem kształtowania - w procesach rozwoju, wychowania i kształcenia - obrazu własnej osoby oraz samowiedzy i samooceny; w tle pojawia się również nietatwa problematyka samoświadomości. Mimo że Autorka podjęła niezmiernie trudne, złożone kwestie kształtowania obrazu własnej osoby dzieci chronicznie chorych, to jednak przystępny sposób narracji sprawia, iż monografię tę można z pełnym przekonaniem polecić przede wszystkim psychologom zajmującym się rozwojem dziecka i jego twórczością. Praca ta może być także użyteczna dla studentów psychologii oraz pedagogiki specjalnej i leczniczej, a nade wszystko dla rodziców i opiekunów, którzy troszczą się i wspierają dzieci z przewlekłą chorobą. [z recenzji prof. dr hab. Adama Alfreda Zycha] Książka

nader istotna, porusza bowiem tematy będące rzadko w kręgu zainteresowań naukowców. To materia nadzwyczaj wrażliwa i trudna. Najcenniejszą wartością książki jest nowatorski sposób przedstawiania i diagnozowania obrazu swojego »ja«, jaki krystalizuje się na podstawie obserwacji czynionych przez autorkę. [z recenzji dr hab. Janusza Sytnika-Czerwertyńskiego]

7. Par coeur : twórczość dla dzieci i młodzieży raz jeszcze / pod redakcją Iwony Gralewicz-Wolny i Beaty Mytych-Forajter. - Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2016.

Sygnatura: 112431

Książka Par cœur. Twórczość dla dzieci i młodzieży raz jeszcze składa się z dwunastu tekstów o charakterze analityczno-interpretacyjnym oraz wprowadzającego w problematykę tomu – wywiadu przeprowadzonego przez redaktorki z Aleksandrem Nawareckim. Tom pomyślany został jako zespołowa próba wyrażenia i przepracowania nie zawsze uświadomionego długu, jaki profesjonalni interpretatorzy: badacze literatury, jej historycy i teoretycy oraz językoznawcy – zaciągnęli w okresie dzieciństwa od wtedy czytanych lektur. Jest także pretekstem do użycia zawodowych narzędzi i kompetencji w odniesieniu do lektur z zakresu tzw. literatury czwartej. Na książkę składają się teksty, dla których punktem wyjścia stały się utwory niejednorodnie gatunkowo powstałe w różnym czasie i różnego kalibru.

8. Praca z uczniem zdolnym na zajęciach z przedmiotów artystycznych : poradnik dla nauczycieli / Celina Zbrzeźna, Anita Przybyszewska-Pietrasiak, Grażyna Ratajczak-Nadolska. - Warszawa : Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2014.

Sygnatura: 109441

9. Sekret dzieciństwa / Maria Montessori ; przekład Luiza Krolczuk-Wyganowska ; redakcja naukowa przekładu i przedmowa do wydania polskiego Sylwia Camarda. - Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN : Association Montessori Internationale, 2018.

Sygnatura: 114783

Uważam, że kiedy ludzkość posiada pełne zrozumienie dziecka, wypracuje również doskonałe formy opieki nad nim. Ponad 100 lat temu Maria Montessori stworzyła system edukacji, który rzucił zupełnie nowe światło na pedagogikę. W myśl tej metody dla prawidłowego rozwoju dziecka należy stworzyć mu przestrzeń pozwalającą na rozwijanie spontaniczności i twórczości oraz umożliwić wszechstronny rozwój psychofizyczny, kulturalny i społeczny. Metoda Marii Montessorii znalazła zwolenników na całym świecie. Mimo jej rosnącej popularności w Polsce wciąż niewiele jest publikacji tej autorki dostępnych w języku polskim. Czytelnicy korzystają głównie z pośrednich źródeł i opracowań. Sekret dzieciństwa pomaga wypełnić tę lukę. Oddajemy w ręce Czytelników niepublikowaną dotychczas na polskim rynku, klasyczną książkę Marii Montessori, w której autorka wyklada podstawy swojej koncepcji kształtowania się psychiki dziecka. W 48 krótkich rozdziałach autorka opisuje poszczególne aspekty rozwoju dziecka oraz zagadnienia związane z towarzyszeniem mu w optymalnym rozwoju. Życie psychiczne dziecka należy obserwować w taki sam sposób, w jaki Fabre obserwował owady: poznawał je w ich naturalnym środowisku życia, by uzyskać ich żywy obraz, pozostając jednak w ukryciu, by im nie przeszkadzać. Obserwacje te należy rozpocząć w momencie, gdy zmysły, niczym organy poznawania, zaczynają wychwytywać i gromadzić świadome odczucia ze świata zewnętrznego, wraz z nagłym rozpoczęciem rozwoju (z tekstu).

10. Twórczość plastyczna dzieci w wieku przedszkolnym : wybrane aspekty / Ewa Jędrzejowska. - Opole : Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 2014.

(Studia i Monografie / UO, ISSN 1233-6408 ; nr 503)

Sygnatura: 108959, 112832

Książka ma charakter teoretyczno-badawczy. Składa się z dwóch części. W pierwszej, opartej na pedagogiczno-psychologicznej literaturze, przedstawiono teoretyczne podstawy twórczości plastycznej. Omówiono pojęcie twórczości, jej istotę oraz zaprezentowano etapy rozwoju rysunkowego, charakterystykę ekspresji plastycznej dziecka, jej znaczenie dla ogólnego rozwoju dziecka oraz niektóre uwarunkowania twórczości plastycznej, ze szczególnym podkreśleniem roli rodziny i nauczyciela przedszkola. Część druga dotyczy twórczości plastycznej współczesnych dzieci przedszkolnych i stanowi próbę oceny wybranych aspektów twórczości plastycznej dziecka przedszkolnego, w oparciu o wyniki własnych badań, które autorka przeprowadziła wśród dzieci wszystkich, przedszkolnych grup, w 1996, 2004 i 2012 roku. Analizie poddano rysunek postaci ludzkiej, tematykę i kolorystykę dziecięcych wytworów plastycznych. Uzupełnieniem analiz są zamieszczone w pracy rysunki, ilustrujące opisywane aspekty twórczości plastycznej przedszkolaków. Praca może być użyteczna dla badaczy z dziedziny pedagogiki przedszkolnej oraz teorii wychowania estetycznego, nauczycieli przedszkoli oraz studentów specjalności pedagogicznej z pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej.

11. Zabawy manualne na cały rok : ludziki z kasztanów, origami, pisanki, ozdoby choinkowe / [Gabriela Zajęc, Maja Włodarczyk]. - Warszawa : Arystoteles, 2015.

Sygnatura: 109671, 50069

Książka "Zabawy manualne na cały rok" zawiera propozycje rozwojowych zabaw dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym. Dziecko dzięki twórczości plastycznej, która jest ważna w ogólnym rozwoju nabywa umiejętności, które niezbędne są w procesie edukacji. Czynności manualne wykształcają w dzieciach sprawność dłoni i palców, która ułatwia im później posługiwanie się ołówkiem, kredkami czy pędzelm. Ponadto książka uczy kreatywności i rozwija wyobraźnię. Dzięki proponowanym zabawom maluch kształci także zdolności manualne i zdolności koncentracji. Oprócz umiejętności potrzebnych w zakresie rozwoju, publikacja przede wszystkim zapewni wiele radości tworzenia.

12. Zabawy z ryżem : edukacyjne zabawy rozwijające kreatywność i integrację sensoryczną / Aleksandra Świstak, Mateusz Świstak. - Gdańsk : Wydawnictwo Harmonia, 2015.

Sygnatura: 110165, 110166

W książce Zabawy z ryżem pokazano, jak wykorzystać ryż do tworzenia zabaw edukacyjnych, których głównym celem jest rozwój zmysłów dziecka. Właściwości ryżu, jego sypkość, ciężar, kształt i łatwa dostępność sprawiają, że jest to materiał, którego wykorzystanie podczas zabaw przynosi dziecku wiele korzyści, a proponowane aktywności są możliwe do przeprowadzenia przy niewielkim nakładzie sił i funduszy.

13. Zajęcia plastyczne w aktualizowaniu potencjalności twórczej dzieci : eksperymentalny program zajęć plastycznych inspirowanych wybranymi współczesnymi nurtami w sztuce wizualnej / Iwona Tomas. - Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2020.

Sygnatura: 116786

Prezentowana książka powstała na podstawie pracy doktorskiej i stanowi sprawozdanie z działań badawczo-edukacyjno-artystycznych podjętych w ramach eksperymentu przeprowadzonego przez autorkę w jednej z górnośląskich szkół podstawowych. W publikacji dokonano przeglądu zagadnień związanych z pojęciem twórczości i ze sztuką (szczególnie sztuką współczesną) oraz zaprezentowano program niekonwencjonalnych zajęć plastycznych wraz z wynikami badań. Przedsięwzięcia badawcze, zaplanowane w sposób metodologicznie hybrydowy (poszukujący), zostały ukierunkowane przede wszystkim na identyfikację wpływu eksperymentalnego cyklu warsztatów artystycznych na myślenie dywergencyjne, wyobraźnię oraz postawy twórcze dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Z kolei zajęcia plastyczne zostały potraktowane jako czynnik aktualizujący potencjalność twórczą oraz jako szczególny rodzaj eksperymentowania i doświadczania, a także przeżywania, odczuwania i komunikowania się ze sobą i światem zewnętrznym. Powyższy opis pochodzi od wydawcy.

Artykuły:

1. Chciałabym, chciałabym być jak... Twórczo bawimy się słowami w przedszkolu / Agnieszka Bukowińska. // Wychowanie w Przedszkolu. - 2016, nr 2, s. 48 - 50.
2. Działalność plastyczna małego dziecka / Maria Śmigła. // Bliżej przedszkola. - 2011, nr 2, s. 56 - 59.
3. Jak wychować twórcze dziecko? / Maria Jankowska. // Wychowanie w Przedszkolu. - 2011, nr 7, s. 5 - 15.
4. Kreatywność - najważniejszy talent dziecka / Katarzyna Lotkowska. // Bliżej przedszkola. - 2011, nr 4, s. 18 - 19.
5. Kształtowanie się potencjału twórczego dziecka / Janusz Rusaczyk. // Wychowanie w Przedszkolu. - 2018, nr 3, s. 53 - 58.
6. Miejsce dziecka w sztuce - sztuka oczami dziecka / Paweł Wiktor Siechowicz. // Język Polski w Szkole IV-VI. - 2010/2011, nr 3, s. 25 - 30.
7. Poszukiwanie źródeł kreatywności / Czesław Dziekanowski // Edukacja. - 2011, nr 3, s. 7 - 17.
8. Radość tworzenia - od pomysłu do prezentacji / Anna Goryczka. // Bliżej przedszkola. - 2011, nr 2, s. 60 - 65.

9. Rozwijanie postawy twórczej u dzieci - myślenie przez analogię i myślenie kreatywne / Agnieszka Ogonowska. // Wychowanie w Przedszkolu. - 2014, nr 9, s. 12 - 15

10. Twórcze zabawy przedszkolaków / Małgorzata Skalska. // Wychowanie w Przedszkolu. - 2017, nr 9, s. 21 - 24.

11. Zdolności twórcze, czyli sposób na niekonwencjonalne myślenie i działanie / Anna Kałuba - Korczak. // Wychowanie w Przedszkolu. - 2016, nr 1, s. 59 - 61.

Opracowanie:

Iwona Bukowska

CDN PBP w Pile

Dział Informacyjno-Bibliograficzny i Czytelnia

(luty 2022)